

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра права Європейського Союзу

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність – 293 «Міжнародне право»

Освітня програма/спеціалізація – «Міжнародне право»

Статус дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2017

Харків – 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Міжнародне публічне право» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 293 «Міжнародне право» спеціалізації «Міжнародне право» міжнародно-правового факультету. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 34 с.

Розробник

Трагнюк Олеся Янівна – доцент кафедри права Європейського Союзу,
кандидат юридичних наук, доцент

Щокін Юрій Вадимович - доцент кафедри права Європейського Союзу,
доктор юридичних наук, доцент

Яковюк Іван Васильович – професор права Європейського Союзу,
доктор юридичних наук, професор

Гарант освітньої програми

Комарова Тетяна В'ячеславівна – доцентка кафедри права
Європейського Союзу, докторка юридичних наук, доцентка

Затверджено на засіданні кафедри міжнародного права
(протокол № 3 від 7 листопада 2017 р.)

Зміни та доповнення затверджено на засіданні кафедри
Права Європейського Союзу
(протокол № 1 від 1 вересня 2020 р.)

Завідувач кафедри

Яковюк Іван Васильович

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Програма навчальної дисципліни.....	9
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	18
5. Теми лекційних і практичних занять.....	19
5.1. Теми лекційних занять.....	19
5.2. Теми практичних занять.....	22
6. Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання	24
7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	28

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Міжнародне публічне право» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародне право» підготовки бакалаврів спеціальності 293 «Міжнародне право» галузі знань 29 «Міжнародні відносини».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 7	Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»	Обов'язкова	Обов'язкова
Модулів – 4	Спеціальність – 293 «Міжнародне право»	Рік підготовки:	Рік підготовки:
Загальна кількість годин - 210		3-4 семестри	3-4 семестр
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2-4, самостійної роботи студента - 6-8.	Спеціалізація – «Міжнародне право»	Лекції	Лекції
		70 год.	10 год.
		Практичні заняття	Практичні заняття
		58 год.	14 год.
		Самостійна робота	Самостійна робота
		82 год.	186 год.
	Рівень освіти – перший (бакалаврський)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань залік/іспит	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань залік/іспит

Мета навчальної дисципліни – формування цілісної системи професійних знань, умінь, навичок та інших компетентностей здобувачів вищої освіти у таких сферах як міжнародно-правове регулювання відносин між державами та іншими суб'єктами міжнародного права на універсальному та і регіональному рівнях, реалізація основних механізмів імплементації міжнародно-правових зобов'язань держав у національний правопорядок, розвиток сучасних галузей міжнародного права, правотворча та правозастосовча діяльність суб'єктів міжнародного права.

Завдання:

- формування поглибленої системи теоретичних знань (концепцій, доктрин) щодо міжнародного права як особливої правової системи, її принципів, джерел, суб'єктів;
- усвідомлення наслідків гуманізації міжнародного права для розвитку сучасних міжнародних відносин, особливостей регламентації співробітництва держав з метою вирішення спільних проблем та подолання негативних викликів, значення інституціоналізації міжнародних відносин для прогресивного розвитку міжнародного права;
- розуміння системи сучасного міжнародного права, особливостей розвитку міжнародно-правового регулювання відносин держав у межах різних галузей міжнародного права;
- засвоєння основних тенденцій розвитку правової регламентації інститутів та підінститутів у сучасному міжнародному праві;
- набуття навичок критичного аналізу співвідношення міжнародного права і міжнародної політики, оцінки впливу глобалізації та регіональної інтеграції на міжнародне право;
- розуміння особливостей міжнародно-правових явищ, розкриття основних напрямків та тенденцій розвитку міжнародного права;
- засвоєння науково-теоретичних підходів, практичних методів, прийомів професійної діяльності у застосуванні норм та принципів міжнародного права у міжнародних відносинах та їх імплементації у внутрішні правопорядки держав;
- оволодіння інноваційними практиками, юридичною технікою тлумачення норм міжнародного права; застосування рішень міжнародних судових та інших органів у діяльності національних правозастосовчих та правотворчих органів.

Пререквізити: «Теорія держави і права», «Історія міжнародного права», «Правничі системи сучасності», «Соціально-політичні студії».

Кореквізити: «Конституційне право», «Міжнародні економічні відносини», «Історія європейської інтеграції», .

Постреквізити: «Право Європейського Союзу», «Універсальні та регіональні системи захисту прав людини», «Інституційне право Європейського Союзу», «Правове регулювання відносин України з Європейським Союзом», «Теорія міжнародних відносин», «Міжнародне економічне право», «Правове регулювання трудових відносин з співробітниками дипломатичних установ», «Право міжнародних організацій», «Міжнародне співробітництво у боротьбі зі злочинністю», «Міжнародне правосуддя», Європейська конвенція з прав людини та практика її застосування», «Право зовнішніх зносин (в т.ч. дипломатична і консульська служба».

Мова навчання – українська, англійська.

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН - 1. Демонструвати концептуальні знання міжнародного права, включаючи знання сучасних досягнень теорії та практики міжнародного права.

РН - 2. Демонструвати знання і розуміння еволюції міжнародного права, сучасні тенденції його розвитку.

РН - 3. Виявляти знання основних концепцій та ключових понять принципів міжнародного права, оцінювати ефективність міжнародного права.

РН - 4. Демонструвати знання джерел міжнародного права як основи для виконання державами своїх міжнародних зобов'язань, надавати характеристику процесу розширення джерел міжнародного права та ролі «м'якого права» у регулюванні міжнародних відносин.

РН - 5. Характеризувати процес імплементації міжнародно-правових зобов'язань у національний правопорядок України.

РН - 6. Здійснювати аналіз законодавства України на відповідність нормам міжнародного права.

РН - 7. Характеризувати еволюцію та сучасний стан міжнародної правосуб'єктності різних учасників міжнародних відносин; критично оцінювати можливість розширення кола суб'єктів міжнародного права.

РН - 8. Здійснювати критичний аналіз різноманітних концепцій міжнародної правосуб'єктності.

РН - 9. Демонструвати розуміння впливу інституціоналізації міжнародного права на суучасні міжнародні відносини.

РН - 10. Демонструвати знання загальносистемного інституту міжнародно-правової відповідальності.

РН - 11. Виявляти розуміння співвідношення міжнародно-правової відповідальності та міжнародно-правових санкцій і контрзаходів.

РН - 12. Виявляти знання мирних засобів вирішення міжнародних спорів.

РН - 13. Демонструвати знання проблем і особливостей регулювання правового статусу території в міжнародному праві.

РН - 14. Розкривати знання правової регламентації питань, що стосуються населення у міжнародному праві, національно-правового та міжнародно-правового регулювання інституту громадянства.

РН - 15. Демонструвати знання теорії та практики захисту прав і свобод людини у міжнародному праві на універсальному та регіональному рівні, специфіку імплементації міжнародно-правових зобов'язань щодо захисту права людини у національні правопорядки.

РН - 16. Виявляти знання основ фундаментальних галузей міжнародного права та розвитку сучасних галузей міжнародного права.

РН – 17. Здатність захищати національні інтереси власної держави за допомогою міжнародноправових інструментів

РН – 18. Здатність надавати юридичні висновки і консультації з питань міжнародного права, визначати юридичні ризики тих або інших зовнішньополітичних або зовнішньоекономічних ініціатив.

РН – 19. Здатність адаптувати та використовувати міжнародно-правові норми та принципи в національній правовій системі.

Навчальна дисципліна забезпечує формування студентами загальних і спеціальних компетентностей та набуття результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Міжнародне право», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК - 6. Навички збору і аналізу інформації з національних і міжнародних джерел.

ЗК - 7. Навички використання інформаційних технологій і баз даних.

ЗК - 9. Здатність працювати самостійно.

ЗК - 11. Здатність приймати неупереджені і вмотивовані рішення.

ЗК - 14. Здатність до креативності у предметно-практичній діяльності відповідно до соціальних статусів и модусів.

ЗК - 15. Здатність реалізовувати функції у предметно-практичній діяльності.

Спеціальних компетентностей:

СК - 1. Знання теорії та методології міжнародного права.

СК -2. Здатність критично осмислювати основні теорії, принципи і поняття у процесі застосування міжнародного права.

СК - 3. Знання і розуміння процесів впливу міжнародного права на функціонування міжнародного співтовариства, взаємодії норм міжнародного права з іншими нормативними міжнародними системами.

СК - 5. Здатність визначати поняття міжнародного публічного права, знання його особливостей у порівнянні з національним правом та міжнародним приватним правом.

СК - 6. Здатність визначати поняття суб'єкта міжнародного права, а також особливості міжнародної правосуб'єктності окремих категорій суб'єктів міжнародного права.

СК - 7. Знання системи міжнародного права, його основних галузей та інститутів.

СК - 8. Здатність тлумачити міжнародно-правові звичаї, міжнародні договори, односторонні міжнародно-правові акти держав, резолюції міжнародних міжурядових організацій та міжнародних міжурядових конференцій.

СК - 9. Здатність виявляти проблеми і працювати в основних сферах взаємодії міжнародного і національного права.

СК - 10. Знання механізму застосування інституту міжнародно-правової відповідальності.

СК - 11. Здатність сприяти здійсненню ідеї міжнародного правосуддя у міжнародно-правовому співтоваристві держав.

СК - 12. Знання міжнародних судових органів як мирних засобів вирішення міжнародних спорів.

СК - 16. Здатність аналізувати діяльність інституційних й конвенційних органів та механізмів захисту прав людини у міжнародному правопорядку

СК - 17. Здатність визначати механізми міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю.

СК - 18. Здатність здійснювати аналіз механізмів підтримання міжнародного миру і безпеки на універсальному і регіональному рівнях.

СК - 19. Здатність виявляти особливості міжнародно-правового регулювання економічних відносин.

СК - 20. Знання дипломатичного і консульського права, спеціальних місій, права зовнішніх зносин міжнародних організацій та практики правозастосування.

СК - 23. Здатність надавати юридичні висновки й консультації з питань міжнародного права, розробляти міжнародно-правову позицію в інтересах держави.

Програмних результатів навчання:

ПРН - 1. Демонструвати концептуальні знання міжнародного права, включаючи знання сучасних досягнень теорії та практики міжнародного права.

ПРН - 3. Виявляти знання основних концепцій та ключових понять міжнародного права.

ПРН - 4. Демонструвати знання джерел міжнародного права як результату процесу міжнародної правотворчості.

ПРН - 5. Характеризувати процес імплементації міжнародно-правових зобов'язань у національний правопорядок України.

ПРН - 6. Здійснювати аналіз законодавства України на відповідність нормам міжнародного права.

ПРН - 7. Характеризувати еволюцію та сучасний стан суб'єктів міжнародного права, прогнозувати подальше розширення кола суб'єктів міжнародного права.

ПРН - 8. Здійснювати критичний аналіз різноманітних підходів щодо статусу невизнаних держав у міжнародних відносинах.

ПРН - 9. Демонструвати знання загальносистемного інституту міжнародно-правової відповідальності.

ПРН - 10. Виявляти розуміння співвідношення міжнародно-правової відповідальності та міжнародно-правових санкцій і контрзаходів.

ПРН - 11. Виявляти знання мирних засобів вирішення міжнародних спорів.

ПРН - 12. Розкрити знання сфер дії національно-правового та міжнародно-правового регулювання громадянства.

ПРН - 13. Демонструвати знання теорії та практики захисту прав та свобод людини в міжнародному праві.

ПРН - 14. Характеризувати системи універсальних та регіональних

міжнародних механізмів захисту прав людини.

ПРН - 15. Виявляти знання основ фундаментальних галузей міжнародного права.

ПРН – 23. Демонструвати здатність до праці в міжнародно-правовому контексті.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Нормативна система міжнародного права.

Тема 1. Поняття й особливості міжнародного публічного права.

Сутність міжнародного права. Визначення поняття «міжнародне право». Функції міжнародного права. Характеристика міжнародного права. Особливості сучасного міжнародного права. Система міжнародного права. Державні інтереси, політика і міжнародне право. Право і справедливість. Міжнародне право і процес глобалізації.

Тема 2. Становлення і розвиток міжнародного права та його науки.

Періодизація розвитку міжнародного права. Розвиток міжнародного права від найдавніших часів до Вестфальського конгресу 1648 р. Міжнародне право між Вестфальським конгресом 1648 р. і епохою Великої Французької революції (рубіж XVIII-XIX ст.). Розвиток міжнародного права від епохи Великої Французької революції до створення Версальської системи. Міжнародне право від створення Версальської системи до наших днів (сучасна епоха). Історія науки міжнародного права.

Тема 3. Джерела та норми в міжнародному праві. Поняття і види джерел у міжнародному праві. Міжнародні договори та міжнародно-правовий звичай як універсальні джерела міжнародного права. Загальні принципи права, що визнаються цивілізованими націями. Допоміжні засоби для визначення міжнародно-правових норм: рішення міжнародних судів та арбітражів; доктрина міжнародного права. Вплив національного законодавства, рішень національних та міжнародних судових установ на формування норм міжнародного права. «М'яке» міжнародне право. Питання про юридичну силу резолюцій міжнародних міжурядових організацій.

Односторонні акти держав. Поняття та характерні риси норм міжнародного права, класифікація норм міжнародного права. Внутрішня структура та особливості норм міжнародного права. Ієрархія норм міжнародного права. Основне завдання та види кодифікації норм міжнародного права. Реалізація норм міжнародного права. Принципи міжнародного права.

Тема 4. Взаємодія міжнародного і національного права. Теорії взаємодії міжнародного і внутрішньодержавного права. Вплив міжнародного права на національне право. Вплив національного права на міжнародне право. Питання про виключну внутрішню компетенцію держави. Українське законодавство про співвідношення міжнародного і національного права.

Модуль 2. Міжнародна правосуб'єктність та основні інститути міжнародного права.

Тема 5. Суб'єкти міжнародного права. Еволюція міжнародної правосуб'єктності та розвиток наукових підходів щодо розширення кола суб'єктів міжнародного права. Загальні ознаки суб'єктів міжнародного права. Поняття суб'єкта міжнародного права. Класифікація суб'єктів міжнародного права. Інститут міжнародної правосуб'єктності. Функції інституту міжнародної правосуб'єктності. Взаємозв'язок інституту міжнародної правосуб'єктності з іншими інститутами міжнародного права (міжнародно-правового визнання, міжнародного правонаступництва, міжнародно-правової відповідальності). Держава як суб'єкт міжнародного права. Державний суверенітет: історія розвитку та сучасність. Міжнародна правосуб'єктність суб'єктів федерації, адміністративно-територіальних одиниць. Державоподібні утворення (Ватикан, вільні міста та ін.). Національно-визвольні рухи (нації, народи, що виборюють незалежність) як суб'єкти міжнародного права. Право націй (народів) на самовизначення. Міжнародна правосуб'єктність міжнародних міжурядових організацій. Питання про визнання міжнародної правосуб'єктності міжнародних неурядових організацій та транснаціональних корпорацій (ТНК). Людина в

міжнародному праві. Доктрина міжнародного права про правосуб'єктність фізичних осіб. Міжнародна практика щодо міжнародної правосуб'єктності фізичної особи. Фізичні особи у міжнародному праві прав людини, міжнародному гуманітарному, міжнародному кримінальному праві та ін.

Тема 6. Визнання та правонаступництво в міжнародному праві.

Поняття визнання. Роль і місце інституту визнання у системі міжнародного права. Визнання держав. Основні теорії та види визнання держав. Визнання урядів. Інші види міжнародно-правового визнання: визнання органів національного опору; національно-визвольних рухів в особі їхніх органів; «повсталі сторони» або «воюючі сторони», «організованих озброєних угруповань» та «антиурядових збройних сил». Поняття правонаступництва. Суб'єкти правонаступництва у міжнародному праві. Підстави правонаступництва. Правонаступництво держав щодо міжнародних договорів. Правонаступництво держав щодо державної власності. Правонаступництво держав щодо державних архівів. Правонаступництво держав щодо державних боргів. Врегулювання проблем правонаступництва в зв'язку з припиненням існування СРСР.

Тема 7. Населення в міжнародному праві. Поняття «населення» та «народ» у міжнародному праві. Основні права населення за міжнародним правом. Право народів на самовизначення. Поняття громадянства як правового зв'язку особи з державою, яка визначає взаємні права та обов'язки. Сфера дії національно-правового та міжнародно-правового регулювання громадянства. Набуття і припинення (втрата) громадянства. Питання громадянства при правонаступництві держав щодо території та територіальних змінах. Поняття та правовий статус апатридів, осіб без громадянства будь-якої країни та біпатридів, які володіють громадянством декількох країн. Поняття основних режимів правового статусу іноземців: національний режим, режим найбільшого сприяння та спеціальний режим. Законодавство України з питань набуття та припинення громадянства.

Тема 8. Відповідальність у міжнародному праві. Міжнародна

відповідальність держав як загальносистемний звичаєво-правовий інститут міжнародного права. Поняття, цілі, принципи та джерела міжнародно-правової відповідальності. Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності. Юридичні та фактичні підстави міжнародно-правової відповідальності. Концепція об'єктивної відповідальності в міжнародному праві. Ознаки міжнародного правопорушення. Класифікація міжнародних правопорушень. Відмежування правопорушень від схожих (суміжних) діянь. Обставини звільнення від міжнародно-правової відповідальності. Форми відшкодування шкоди, заподіяної міжнародно-протиправним діянням. Інститут санкцій в міжнародному праві. Санкції і контрзаходи як види правомірного примусу щодо правопорушника. Поняття і характерні особливості санкцій. Співвідношення міжнародно-правової відповідальності і міжнародно-правових санкцій. Міжнародно-правова відповідальність за правомірну діяльність (абсолютна або об'єктивна відповідальність, відповідальність за ризик).

Тема 9. Мирні засоби вирішення міжнародних спорів. Історія виникнення і характеристика змісту зобов'язання мирного вирішення міжнародних спорів. Поняття “міжнародний спір”. Класифікація міжнародних спорів. Поняття та види мирних засобів вирішення міжнародних спорів. Дипломатичні способи врегулювання спорів. Правові засоби вирішення спорів. Міжнародний Суд ООН (1945 р.). Правова основа діяльності, склад, компетенція та судочинство Міжнародного Суду ООН. Юридична природа обов'язкової юрисдикції Суду в усіх правових спорах, що визначені у ст. 36 Статуту Міжнародного Суду. Правові норми, що застосовує Міжнародний Суд ООН (ст. 38 Статуту). Рішення та консультативні висновки Міжнародного Суду.

Постійна палата третейського суду, Міжнародний трибунал з морського права, Трибунал з позовів між Іраном та США. Вирішення спорів у межах регіональних міжнародних організацій. Суд Європейського Союзу. Європейський Суд з прав людини в межах Ради Європи. Міжамериканський Суд з прав людини 1969 р. Економічний Суд Співдружності Незалежних

Держав 1992 р. Вирішення міжнародних спорів між державами та юридичними і фізичними особами.

Модуль 3. Право міжнародних договорів, зовнішніх зносин, міжнародних організацій та міжнародне право прав людини

Тема 10. Право міжнародних договорів. Поняття права міжнародних договорів. Роль договору в сучасних міжнародних відносинах. Кодифікація і прогресивний розвиток права міжнародних договорів. Поняття і класифікація міжнародних договорів. Сторони в міжнародній угоді. Право на участь в міжнародних договорах. Участь у міжнародному договорі та міжнародно-правове визнання. Міжнародна угода та держави, які не беруть у ній участь. Форма міжнародного договору та її значення. Структура договору: найменування, преамбула, матеріальні положення, заключні положення, підписи, додатки. Мова договору. Укладення договору. Договірні ініціативи. Порядок набрання договором чинності. Ратифікаційні грамоти і документи про схвалення, прийняття чи приєднання. Застереження і заяви до договору, реєстрація договору. Опублікування і промульгація. Набрання чинності міжнародним договором. Термін дії. Пролонгація. Порядок здійснення договорів. Дія договору в просторі. Забезпечення виконання договорів. Принцип *pacta sunt servanda*. Юридичні підстави для припинення дії договору. Правові наслідки призупинення, перегляду, припинення дії міжнародного договору. Тлумачення міжнародних договорів.

Тема 11. Право зовнішніх зносин. Зовнішні зносини в сучасному світі. Органи зовнішніх зносин держави. Дипломатичне право: поняття і загальна характеристика. Історія становлення дипломатичного права. Принципи і норми, які регулюють дипломатичну діяльність. Кодифікація норм дипломатичного права. Дипломатичні представництва, їх функції та порядок утворення. Правова природа дипломатичних привілеїв та імунітетів. Привілеї та імунітети дипломатичних представництв. Особисті дипломатичні привілеї та імунітети. Поняття і загальна характеристика консульського права.

Принципи і норми, які регулюють консульську діяльність. Кодифікація норм консульського права. Консульські представництва, їх функції та порядок утворення. Привілеї та імунітети консульських представництв. Особисті консульські привілеї та імунітети. Спеціальні місії. Привілеї та імунітети спеціальних місій та їх персоналу. Зовнішні зносини за участю міжнародних міжурядових організацій. Привілеї та імунітети органів зовнішніх зносин міжнародних організацій та їх персоналу.

Тема 12. Право міжнародних організацій. Право міжнародних організацій як галузь сучасного міжнародного права. Суб'єкти і об'єкти права міжнародних організацій. Джерела права міжнародних організацій. Поняття та ознаки міжнародної міжурядової організації. Міжнародна правосуб'єктність міжнародних міжурядових організацій. Класифікація міжнародних міжурядових організацій. Організація Об'єднаних Націй: цілі, принципи, структура. Організація з безпеки і співробітництва в Європі: установчі документи, цілі, головні органи. Організація Північноатлантичного договору: цілі, принципи, структура. Рада Європи: цілі, принципи, структура. Співдружність Незалежних Держав: установчі документи, особливості міжнародно-правового статусу, головні органи.

Тема 13. Міжнародне право прав людини. Виникнення і розвиток міжнародно-правового співробітництва в галузі прав людини. Природність і невід'ємність прав людини та основних свобод і можливість їх обмеження. Універсальні і спеціальні права людини в міжнародному праві, їх поняття, призначення, зміст. Міжнародно-правовий захист осіб, що належать до певних груп населення. Універсальні організаційно-правові засоби міжнародного захисту прав людини (конвенційні, у рамках міжнародних міжурядових організацій). Європейський суд з прав людини: юрисдикція, судоустрій, процедура звернення.

Модуль 4. Підтримання правопорядку в міжнародному співтоваристві.

Тема 14. Загальні питання міжнародно-правового регулювання

територіальних просторів. Поняття і види території в міжнародному публічному праві. Державна територія. Державні кордони (встановлення, делімітація, демаркація). Правові підстави зміни державної території. Заборона застосування сили або погрози силою щодо території держави. Принципи територіальної цілісності, недоторканності й непорушності державних кордонів. Протиправні зміни державної території. Оренда території. Державна територія з міжнародно-правовим режимом. Міжнародно-правовий режим рік і озер. Режим судноплавства по Дунаю.

Тема 15. Міжнародно-правовий режим морського простору. Виникнення та розвиток міжнародного морського права. Поняття “міжнародне морське право”. Міжнародно-правовий статус і режим морських просторів. Внутрішні морські води. Територіальне море. Прилегла зона. Правовий режим виключної економічної зони. Континентальний шельф. Поняття «відкрите море» і його свободи. Прапор судна. Морське дно. Морські протоки. Міжнародні канали. Питання про міжнародно-правовий режим Антарктики.

Тема 16. Міжнародно-правовий режим повітряного та космічного просторів. Поняття, принципи та джерела міжнародного повітряного права. Правовий режим повітряного простору України. Польоти в міжнародному повітряному просторі. Комерційна діяльність у міжнародних повітряних сполученнях. Міжнародна організація цивільної авіації (ІКАО). Виникнення та розвиток міжнародно-правового регулювання космічного простору. Космічний простір і небесні тіла. Космічні об’єкти. Космонавти.

Тема 17. Міжнародно-правове регулювання питань юрисдикції. Розвиток міжнародного регулювання питань юрисдикції. Міжнародно-правове регулювання загальних питань конфлікту юрисдикцій у різних територіальних просторах. Міжнародне співробітництво в боротьбі зі злочинністю. Міжнародне кримінальне право. Міжнародна кримінальна відповідальність. Поняття та види міжнародних злочинів. Міжнародні кримінальні судові органи (Міжнародний кримінальний суд, Міжнародні

кримінальні трибунали щодо колишньої Югославії та Руанди): застосовне право, юрисдикція, судоустрій, процедура провадження. Міжнародне співробітництво в боротьбі з транснаціональними злочинами. Уніфікація кримінального законодавства держав. Міжнародне співробітництво в галузі кримінального процесу. Екстрадиція.

Тема 18. Міжнародне право в період збройних конфліктів. Поняття, предмет, джерела та принципи міжнародного права збройних конфліктів. Сфера застосування права збройних конфліктів. Учасники збройних конфліктів. Обмеження засобів і методів ведення війни. Міжнародно-правовий захист жертв війни, цивільних об'єктів і культурних цінностей. Міжнародний рух Червоного Хреста. Захист емблем Червоного Хреста, Червоного Півмісяця і Червоного Кристалу. Міжнародно-правове регулювання ведення збройних конфліктів неміжнародного характеру.

Тема 19. Забезпечення міжнародної безпеки міжнародно-правовими засобами. Проблема міжнародної військової безпеки та визначення міжнародно-правових принципів її забезпечення. Міжнародно-правові нормативні засоби забезпечення міжнародної безпеки. Організаційно-правові засоби забезпечення міжнародної безпеки (системи міжнародної безпеки). Матеріальні засоби забезпечення міжнародної безпеки. Заходи зміцнення довіри і міжнародний контроль обмежень озброєнь і роззброєння.

Тема 20. Міжнародно-правове регулювання економічних відносин. Поняття «міжнародне економічне право». Джерела та принципи міжнародного економічного права. Правові режими, що надаються державами для регулювання зовнішньоекономічних відносин. Система міжнародних економічних організацій. Світова організація торгівлі (СОТ). Міжнародне економічне співробітництво в рамках СНД. Економічний союз СНД. Економічний суд СНД.

Тема 21. Міжнародно-правове співробітництво у сфері охорони навколишнього середовища. Етапи становлення міжнародного співробітництва у сфері охорони навколишнього середовища. Поняття,

предмет міжнародного права навколишнього середовища. Джерела міжнародного права навколишнього середовища, їх особливості. Загальні та спеціальні принципи міжнародного права навколишнього середовища. Міжнародні організації у сфері охорони навколишнього середовища: ООН, спеціалізовані установи ООН, інші універсальні та регіональні міжурядові організації, діяльність яких пов'язана з охороною навколишнього середовища. Роль міжнародних неурядових організацій у сфері охорони навколишнього середовища. Міжнародно-правова охорона атмосфери Землі та космічного простору. Міжнародно-правове регулювання проблеми зміни клімату Землі. Міжнародно-правова охорона Світового океану від забруднення. Захист, збереження, раціональне використання живих ресурсів морського середовища. Міжнародно-правова регламентація охорони та раціонального використання внутрішніх вод. Міжнародно-правовий захист флори та фауни. Міжнародно-правова охорона навколишнього середовища Арктики та Антарктики. Міжнародно-правовий захист від радіоактивного забруднення та інших шкідливих речовин і матеріалів. Міжнародно-правові норми щодо обмеження засобів та методів ведення воєнних дій з метою захисту навколишнього середовища. Міжнародна відповідальність у сфері охорони навколишнього середовища: поняття, підстави, види.

Тема 22. Міжнародно-правове співробітництво в енергетичній сфері.

Основні етапи розвитку міжнародного співробітництва в енергетичній сфері. Поняття міжнародного енергетичного права. Джерела, загальні та спеціальні принципи міжнародного енергетичного права. Суб'єкти міжнародного енергетичного права. Спеціалізовані міжнародні організації у сфері енергетики. Міжнародно-правове регулювання в сфері електроенергетики, використання нафти та газу. Міжнародно-правові основи використання атомної енергії. Поняття, предмет, суб'єкти, джерела та особливості міжнародного права сталої енергетики. Вирішення спорів у міжнародному енергетичному праві.

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

Тема навчальної дисципліни	Обсяг у годинах							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	У тому числі			Усього	У тому числі		
		Л	ПЗ	СРС		Л	ПЗ	СРС
Модуль 1. Нормативна система міжнародного права.								
Тема 1. Поняття й особливості міжнародного публічного права.	10	4	2	4		2		10
Тема 2. Становлення і розвиток міжнародного права та його науки.	10	2	2	6				10
Тема 3. Джерела та норми в міжнародному праві.	16	6	6	4			2	10
Тема 4. Взаємодія міжнародного і національного права	12	4	4	4		2		10
<i>Разом</i>	<i>48</i>	<i>16</i>	<i>14</i>	<i>18</i>	<i>46</i>	<i>4</i>	<i>2</i>	<i>40</i>
Модуль 2. Міжнародна правосуб'єктність та основні інститути міжнародного права								
Тема 5. Суб'єкти міжнародного права	14	6	4	4		2	2	8
Тема 6. Визнання та правонаступництво в міжнародному праві.	8	2	2	4				8
Тема 7. Населення в міжнародному праві	8	2	2	4				10
Тема 8. Відповідальність у міжнародному праві.	16	6	6	4			2	10
Тема 9. Мирні засоби вирішення міжнародних спорів	8	2	2	4				10
<i>Разом</i>	<i>54</i>	<i>18</i>	<i>16</i>	<i>20</i>	<i>6</i>	<i>2</i>	<i>4</i>	<i>46</i>
Модуль 3. Право міжнародних договорів, зовнішніх зносин міжнародних організацій та міжнародне право прав людини								
Тема 10. Право міжнародних договорів.	10	4	4	2		2		8
Тема 11. Право зовнішніх зносин.	10	4	4	4			2	8
Тема 12. Право міжнародних організацій.	10	4	2	4				8
Тема 13. Міжнародне право прав людини.	12	4	4	4			2	8

<i>Разом</i>	44	16	14	14	6	2	4	32
Модуль 4. Підтримання правопорядку в міжнародному співтоваристві.								
Тема 14. Загальні питання міжнародно-правового регулювання територіальних просторів.	8	4	2	2		2		8
Тема 15. Міжнародно-правовий режим морського простору.	8	2	2	4			2	8
Тема 16. Міжнародно-правовий режим повітряного та космічного просторів.	6	2		4				8
Тема 17. Міжнародно-правове регулювання питань юрисдикції	8	2	2	4				8
Тема 18. Міжнародне право в період збройних конфліктів	10	4	4	2			2	8
Тема 19. Забезпечення міжнародної безпеки міжнародно-правовими засобами.	8	2	2	4				8
Тема 20. Міжнародно-правове регулювання економічних відносин.	6	2	2	2				8
Тема 21. Міжнародно-правове співробітництво у сфері охорони навколишнього середовища.	6	2		4				6
Тема 22. Міжнародно-правове співробітництво в енергетичній сфері.	4			4				6
<i>Разом</i>	64	20	14	30	74	2	4	68
Усього годин / кредитів ECTS	210 / 7	70	58	82	210 / 7	10	14	186

5. Темі лекційних і практичних занять

5.1. Темі лекційних занять

Темі навчальної дисципліни	Темі лекцій	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Нормативна система міжнародного права.			
Тема 1. Поняття й особливості міжнародного публічного права.	1.1. Поняття і сутність міжнародного права	2	2
	1.2. Особливості сучасного міжнародного права	2	
Тема 2. Становлення і розвиток міжнародного права та його науки	2. Становлення і розвиток міжнародного права та його науки.	2	
Тема 3. Джерела та норми в міжнародному праві.	3.1. Поняття і види джерел у міжнародному праві.	2	

	3.2. Норми міжнародного права і їх реалізація	2	
	3.3. Принципи міжнародного права	2	
Тема 4. Взаємодія міжнародного і національного права.	4.1. Теорії взаємодії міжнародного і внутрішньодержавного права. Вплив національного права на міжнародне право.	2	2
	4.2. Питання про виключну внутрішню компетенцію держави. Українське законодавство про співвідношення міжнародного і національного права.	2	
Модуль 2. Міжнародна правосуб'єктність та основні інститути міжнародного права			
Тема 5. Субєкти міжнародного права	5.1. Інститут міжнародної правосуб'єктності	2	2
	5.2. Суб'єкти міжнародного права	2	
	5.3. Людина в міжнародному праві	2	
Тема 6. Визнання та правонаступництво в міжнародному праві.	6. Визнання та правонаступництво в міжнародному праві.	2	
Тема 7. Населення в міжнародному праві	7. Населення в міжнародному праві	2	
Тема 8. Відповідальність у міжнародному праві.	8.1. Міжнародно правова відповідальність як інститут міжнародного права	2	
	8.2. Підстави міжнародно-правової відповідальності та реалізації міжнародно-правової відповідальності.	2	
	8.3. Інститут санкцій в міжнародному праві.	2	
Тема 9. Мирні засоби вирішення міжнародних спорів.	9. Мирні засоби вирішення міжнародних спорів.	2	
Модуль 3. Право міжнародних договорів, зовнішніх зносин міжнародних організацій та міжнародне право прав людини			

Тема 10. Право міжнародних договорів.	10.1. Право міжнародних договорів як галузь міжнародного права.	2	2
	10.2. Правове регулювання укладення, дії, припинення, призупинення дії міжнародних договорів. Тлумачення міжнародних договорів.	2	
Тема 11. Право зовнішніх зносин	11.1 Дипломатичне право	2	
	11.2 Консульське право та право спеціальних місій	2	
Тема 12. Право міжнародних організацій	12.1. Право міжнародних організацій як галузь міжнародного права. Поняття і види міжнародних організацій.	2	
	12.2. Характеристика окремих організацій (універсальних, регіональних).	2	
Тема 13. Міжнародне право прав людини	13.1. Міжнародне право прав людини як галузь міжнародного права	2	
	13.2. Універсальні та регіональні механізми захисту прав людини	2	
Модуль 4. Підтримання правопорядку в міжнародному співтоваристві.			
Тема 14. Загальні питання міжнародно-правового регулювання територіальних просторів.	14.1. Поняття і види території в міжнародному публічному праві.	2	
	14.2. Правове регулювання статусу різних видів територій в міжнародному праві. Міжнародно-правова регламентація зміни території.	2	
Тема 15. Міжнародно-правовий режим морського простору.	15. Міжнародно-правовий режим морського простору.	2	
Тема 16. Міжнародно-правовий режим повітряного та космічного просторів.	16. Міжнародно-правовий режим повітряного та космічного просторів.	2	
Тема 17. Міжнародно-правове регулювання питань юрисдикції.	17. Міжнародно-правове регулювання питань юрисдикції.	2	
Тема 18. Міжнародне право в період збройних конфліктів.	18.1. Міжнародне гуманітарне право як галузь міжнародного права.	2	2
	18.2. Міжнародно-правовий захист жертв війни, цивільних об'єктів і культурних	2	

	цінностей.		
Тема 19. Забезпечення міжнародної безпеки міжнародно-правовими засобами.	19. Забезпечення міжнародної безпеки міжнародно-правовими засобами.	2	
Тема 20. Міжнародно-правове регулювання економічних відносин.	20. Міжнародно-правове регулювання економічних відносин.	2	
Тема 21. Міжнародно-правове співробітництво у сфері охорони навколишнього середовища.	21. Міжнародно-правове співробітництво у сфері охорони навколишнього середовища.	2	
Усього		70	10

5.2. Теми практичних занять

Теми навчальної дисципліни	Теми практичних занять	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Нормативна система міжнародного права.			
Тема 1. Поняття й особливості міжнародного публічного права.	1. Поняття й особливості міжнародного публічного права.	2	
Тема 2. Становлення і розвиток міжнародного права та його науки.	2. Становлення і розвиток міжнародного права та його науки.	2	
Тема 3. Джерела та норми в міжнародному праві.	3.1 Поняття і види джерел у міжнародному праві.	2	2
	3.2.Норми міжнародного права і їх реалізація	2	
	3.3.Принципи міжнародного права	2	
Тема 4. Взаємодія міжнародного і національного права.	4.1.Теорії взаємодії міжнародного і внутрішньодержавного права. Вплив національного права на міжнародне право.	2	
	4.2. Питання про виключну внутрішню компетенцію держави. Українське законодавство про співвідношення міжнародного і національного права.	2	
Модуль 2. Міжнародна правосуб'єктність та основні інститути міжнародного права			
Тема 5. Суб'єкти міжнародного права	5.1.Інститут міжнародної правосуб'єктності	2	2

	5.2. Людина в міжнародному праві	2	
Тема 6. Визнання та правонаступництво в міжнародному праві.	6. Визнання та правонаступництво в міжнародному праві.	2	
Тема 7. Населення в міжнародному праві.	7. Населення в міжнародному праві.	2	
Тема 8. Відповідальність у міжнародному праві.	8.1. Міжнародно правова відповідальність як інститут міжнародного права	2	2
	8.2. Підстави міжнародно-правової відповідальності та реалізації міжнародно-правової відповідальності.	2	
	8.3. Інститут санкцій в міжнародному праві.	2	
Тема 9. Мирні засоби вирішення міжнародних спорів.	9. Мирні засоби вирішення міжнародних спорів.	2	
Модуль 3. Модуль 3. Право міжнародних договорів, зовнішніх зносин міжнародних організацій та міжнародне право прав людини			
Тема 10. Право міжнародних договорів.	10.1. Право міжнародних договорів як галузь міжнародного права.	2	
	10.2. Правове регулювання укладення, дії, припинення, призупинення дії міжнародних договорів. Тлумачення міжнародних договорів.	2	
Тема 11. Право зовнішніх зносин.	11.1 Дипломатичне право	2	2
	11.2 Консульське право та право спеціальних місій	2	
Тема 12. Право міжнародних організацій.	12. Право міжнародних організацій.	2	
Тема 13. Міжнародне право прав людини.	13.1. Міжнародне право прав людини як галузь міжнародного права	2	

			2
	13.2. Універсальні та регіональні механізми захисту прав людини	2	
Модуль 4. Підтримання правопорядку в міжнародному співтоваристві.			
Тема 14. Загальні питання міжнародно-правового регулювання територіальних просторів.	14. Загальні питання міжнародно-правового регулювання територіальних просторів.	2	
Тема 15. Міжнародно-правовий режим морського простору.	15. Міжнародно-правовий режим морського простору.	2	2
Тема 17. Міжнародно-правове регулювання питань юрисдикції.	17. Міжнародно-правове регулювання питань юрисдикції.	2	
Тема 18. Міжнародне право в період збройних конфліктів.	18.1. Міжнародне гуманітарне право як галузь міжнародного права.	2	2
	18.2. Міжнародно-правовий захист жертв війни, цивільних об'єктів і культурних цінностей.	2	
Тема 19. Забезпечення міжнародної безпеки міжнародно-правовими засобами.	19. Забезпечення міжнародної безпеки міжнародно-правовими засобами.	2	
Тема 20. Міжнародно-правове регулювання економічних відносин.	20. Міжнародно-правове регулювання економічних відносин.	2	
Усього		58	14

6. *Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання*

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Міжнародне публічне право» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань або задач, захист портфоліо практики Міжнародного Суду ООН, Міжнародного кримінального суду, інших

міжнародних органів, зокрема судових та арбітражних, захист реферату за ініціативи студента тощо. За результатами практичних занять із кожного з чотирьох модулів розраховується середньоарифметична кількість балів (максимальна оцінка за кожен модуль – 8 балів), що включається до підсумкової оцінки знань.

Протягом семестру студенти виконують завдання для **самостійної роботи** (анотація прочитаної додаткової літератури; переклад іноземних текстів встановлених обсягів; реферативні дослідження та есе, опрацювання, звітів державних органів України щодо імплементації найважливіших міжнародних договорів; підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції та статей; участь у moot-court з права міжнародного права; проходження он-лайн курсів з різних галузей міжнародного права; проведення дослідження (проекту) з вузької проблематики з подальшою його презентацією тощо). Робота є індивідуальною та самостійною, а отже співавторство студентів та інші форми надання допомоги один одному не допускаються. При виконанні самостійної роботи студент зобов'язаний дотримуватися правил щодо академічної доброчесності та безпосередньо недопущення плагіату. Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 8.

Формою **підсумкового контролю** знань студентів з дисципліни є залік (семестр 3) та іспит (семестр 4). Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за іспит, становить 60 балів. Іспит складається в усній формі за білетами до іспиту. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та самостійної роботи, за якої студент допускається до заліку за результатами третього семестру навчання становить 13 балів, а до іспиту (за результатами третього та четвертого семестрів) - 25 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів дисципліни «Міжнародне публічне право»:

Поточний контроль				Самостійна робота студентів	Підсумковий контроль	Підсумкова оцінка знань
Практичні заняття						
Модуль № 1	Модуль № 2	Модуль № 3	Модуль № 4		Іспит	
max 8	max 8	max 8	max 8	max 8	max 60	max 100

Критерії оцінювання з дисципліни «Міжнародне публічне право»:

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті (за модуль)	Max 8	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	6	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	4	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	2	Мінімальні результати, достатні для отримання позитивної оцінки.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка самостійної роботи студента	Max 8	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження, вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні та практичні висновки.
	7	В роботі розкрито основні положення теми, але є деякі неточності у викладанні матеріалу, теоретичні поняття недостатньо підкріплено фактичними даними.
	6	Основні положення теми розкрито, але деякі питання висвітлено неповно. Студент добре володіє матеріалом, але відсутня творчість та самостійність у дослідженні.
	5	Основні теоретичні питання висвітлено поверхнево, немає висновків або висновки не мають самостійного характеру; студент слабо володіє матеріалом.
	4	Основні положення теми висвітлено поверхнево, теоретичні положення не підкріплені фактичним матеріалом; немає висновків; студент слабо володіє матеріалом роботи.
	Min 0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок; немає висновків; студент не володіє матеріалом роботи.
Іспит	Max 60	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах та концепціях дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.
	55	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	50	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної

		роботи.
	45	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки та суттєві неточності у відповіді на іспиті за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	40	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
	35	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на іспиті.
	Min 0	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Міжнародне публічне право» виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НІОУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

7.1. Нормативно-правові акти

1. Акт проголошення незалежності України: Прийнятий Верховною Радою України 24 серпня 1991 р. - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
2. Віденська Конвенція «Про дипломатичні зносини» 18 квітня 1961 року URL: <http://uazakon.com/document/tpart>
3. Віденська конвенція «Про консульські зносини» 24 квітня 1963 року URL: zakon.rada.gov.ua
4. Віденська конвенція «Про представництво держав в їхніх відносинах із міжнародними організаціями універсального характеру» 14 березня 1975 року. URL: zakon.rada.gov.ua/
5. Віденська конвенція про право міжнародних договорів //Відомості Верховної Ради УРСР,- 1986.- №50.- С.101 Декларація про державний суверенітет України. Відомості Верховної Ради УРСР, 1990, N 31, ст.429.
6. Деякі питання адаптації законодавства України до законодавства Європейського союзу. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2004 р. №1356 //Офіційний вісник України. - 2004. №42 - Ст. 2763.
7. Декларация о принципах международного права, касающихся дружественных отношений и сотрудничества между государствами в соответствии с Уставом Организации Объединенных Наций, Международное право в документах. - М.,1982; - С.4-12.
8. Договір про Європейський Союз 1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text
9. Договір про функціонування Європейського Союзу 1957 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text
10. Женевские конвенции от 12 августа 1949 года и Дополнительные протоколы к ним,- Б.м., 1994.- 320с. Закон України «Про дипломатичну службу». Відомості Верховної Ради, 2018, № 26, ст.219.
11. Заключний акт наради по безпеці і співробітництву в Європі/Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документ - К..Наукова думка, 1992. С.181-192.
12. Закон України «Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» 2004 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>
13. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» 2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>

14. Закон України «Про боротьбу з тероризмом», від 20 березня 2003 р. URL: www.zakon.rada.gov.ua
15. Закон України «Про державний кордон України», від 4 листопада 1991 р. URL: www.zakon.rada.gov.ua
16. Закон України «Про міжнародні договори України», від 29 червня 2004 року. URL: www.zakon.rada.gov.ua
17. Закон України «Про правонаступництво України», від 12 вересня 1991р. URL: www.zakon.rada.gov.ua
18. Закон України «Про ратифікацію Цивільної конвенції про боротьбу з корупцією» 16 березня 2005 р. URL: www.zakon.rada.gov.ua
19. Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22 вересня 2011 року №3773-УІ. Відомості Верховної Ради України. 2012. №19-20. -Ст. 179.
20. Закон «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 8 липня 2011 року №3671-УІ (зі змінами, внесеними згідно із Законом України від 5 липня 2012 року №5076-VI). *Офіційний вісник України*. 2011. №59. Ст. 2347.
21. Європейська конвенція про видачу правопорушників, 1957 року URL: www.zakon.rada.gov.ua/
22. Міжнародна конвенція о боротьбе с захватом заложников: Принята ГА ООН 17 декабря 1979. Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
23. Конвенції про передачу осіб, засуджених до позбавлення волі, для відбування покарання в країні, громадянами якої вони є, 1978 року. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show>
24. Конституція України, 1996 р. URL: www.zakon.rada.gov.ua
25. Консульський статут України, Президент України, Указ Президента, від 02.04.1994 р. URL: <http://search.ligazakon.ua>
26. Нью-Йоркська Конвенція «Про спеціальні місії» 8 грудня 1969 року, URL: www.zakon.rada.gov.ua 16. Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні: Затв. Указом Президента України від 10.06.93 URL: www.zakon.rada.gov.ua
27. «Про Національне центральне бюро Інтерполу: Наказ МВС України від 7.04.93. №194. URL: www.zakon.rada.gov.ua
28. Статут Організації Об'єднаних Націй. - ООН, Сб. документів. М., 1985.
29. Статут Міжнародної організації кримінальної поліції Інтерполу. Інтерпол; Статут, Міжнародний документ від 13.06.1956 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>
30. СОТ, Україна; Протокол, Міжнародний документ від 05.02.2008 Протокол про вступ України до світової організації торгівлі. Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
31. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і

- Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами 1994 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/998_012
32. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони 2014 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
33. Хартія про основоположні права Європейського Союзу 2007 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524#Text

7.2. Література

Основна література

1. Броунли Я. Международное право: в 2-х кн.– М.: Прогресс, 1977.
2. Баймуратов М. О. Міжнародне публічне право: підручник. Київ; Одеса: Фенікс, 2018. 760 с.
3. Витцтум В. Г. Международное право: учебник: пер. с нем. Москва: Инфотропик Медиа, 2015. 1072 с.
4. Гердеген М. Міжнародне право: підручник: пер. з нім. Київ: К.І.С., 2011. 516 с.
5. Дмитрієв А. І., Муравйов В. І. Міжнародне публічне право: навч. посіб.; відп. ред. Ю. С. Шемшученко, Л. В. Губерський. Київ: Юрінком Інтер, 2001. 638 с.
6. Енциклопедія міжнародного права: у 3 т.; редкол.: Ю. С. Шемшученко, В. Н. Денисов (співголови) та ін. Київ: Академперіодика, 2014–2019.
7. Лукашук И. И. Международное право. Общая часть. М.: Изд-во БЕК, 1997. 371 с.
8. Маланчук П. Вступ до міжнародного права за Ейкхерстом: пер. з англ. Харків: Консум, 2000. 592 с.
9. Міжнародне право в документах; за ред. М. В. Буроменського. –2-е вид., виправл. і доповн. – Х.: Мачулін, 2006. 408 с.
10. Міжнародне право: навч. посіб.; за ред. М. В. Буроменського. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 336 с.
11. Міжнародне право. Основи теорії: підручник; за ред. В. Г. Буткевича. Київ: Либідь, 2002. 608 с.
12. Міжнародне публічне право: підручник: у 2 т.; за заг. ред. В. В. Мицика. Харків: Право, 2018–2019.
13. Міжнародне публічне право: підручник: у 3 т.; за заг. ред. В. Ф. Антипенка. Київ: НАУ, 2012–2013.
14. Міжнародне публічне право: підручник; за ред. В. М. Репецького. Київ:

Знання, 2012. 437 с.

15. Нгуен Куок Динь. Международное публичное право: в 2-х т. / Нгуен Куок Динь, Патрик Дайе, Алэн Пелле: пер. с фр. Киев: Сфера, 2000–2001.

Додаткова література

1. Андрейченко С. С. Концепція атрибуції поведінки державі в міжнародному праві. Одеса: Фенікс, 2015. 578 с.
2. Антонович М. Міжнародне право: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2011. 379 с.
3. Анцилотти Д. Курс международного права: пер. с итал.; под ред. Д. Б. Левина. Москва: Иностран. лит., 1961. Т. 1: Введение – общая часть. 447 с.
4. Арчага Э. Х. Современное международное право: пер. с исп.; под ред. Г. И. Тункина. Москва: Прогресс, 1983. 480 с.
5. Баскин Ю. Я. История международного права М.: Международ. отношения, 1990. 208 с.
6. Буроменский М. В. Политические режимы государств в международном праве Х.: Ксилон, 1997. 244 с.
7. Ваттель Э. де. Право народов или принципы естественного права, применяемые к поведению и делам наций и суверенов: пер. с фр. Москва: Госюриздат, 1960. 719 с.
8. Грабарь В. Э. Материалы к истории литературы международного права в России (1647–1917); научн. ред., автор биограф. очерка, сост. библиографии У. Э. Батлер; отв. ред. и автор предисл. В. А. Томсинов. Москва: Зерцало, 2005. XL, 847 с.
9. Гроций Г. О праве войны и мира. Три книги, в которых объясняется естественное право и право народов, а также принципы публичного права: пер. с лат.; под общ. ред. С. Б. Крылова. Москва: Ладомир, 1994. 868 с.
10. Гусейнов Л. Г. Международная ответственность государств за нарушения прав человека. Киев: Ин-т государства и права НАН Украины, 2000. 316 с.
11. Дмитрієв А. І. Історія міжнародного права. К.: Проміні, 2008. – 384 с.
12. Задорожний А. В. Оправдать любой ценой. Агрессивная война Российской Федерации против Украины и трансформация российского видения международного права. Київ: К.І.С., 2016. 455 с.
13. Задорожній О. В. Анексія Криму – міжнародний злочин. Київ: К.І.С., 2015. 576 с.

14. Задорожній О. В. *Порушення агресивною війною Російської Федерації проти України основних принципів міжнародного права*. Київ: К.І.С., 2015. 712 с.
15. Земан І. В. *Наука міжнародного права у Львівському університеті; за наук. ред. В. М. Репецького*. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 320 с.
16. *Ідея порівняльного міжнародного права: pro et contra: Збірник наукових праць на честь іноземного члена НАН України та НАПрН України Уільяма Елліотта Батлера*. Київ; Львів: Лігапрес, 2015. 536 с.
17. Кулеба Д. І. *Участь України в міжнародних організаціях. Правова теорія і практика*. Київ: Промені, 2007. 304 с.
18. Кулько А. В. *Міжнародно-правовий режим Дунаю: минуле, сьогодення, майбутнє; за ред. О. В. Задорожнього*. К.: Фенікс, 2011. 265 с.
19. Лисик В. М. *Правовий статус Міжнародного комітету Червоного Хреста у міжнародному праві*. Одеса: Фенікс, 2012. 208 с.
20. Лукашук І. І. *Нормы международного права в международной нормативной системе*. М.: Спарк, 1997. 322 с.
21. Марусяк О. В. *Анексія Криму Російською Федерацією як злочин агресії проти України: міжнародно-правові аспекти*. Чернівці: «Місто», 2016. 220 с.
22. Медведєва М. О. *Теоретичні та практичні аспекти реалізації міжнародно-правових норм у галузі охорони навколишнього середовища*. Київ: Фенікс, 2012. 479 с.
23. Мельник С. А. *Односторонние акты государств в современном международном праве*. Одесса: Фенікс, 2011. 336 с.
24. Мережко А. А. *История международного-правовых учений: учебное пособие*. Київ: Таксон, 2006. 494 с.
25. *Міжнародне право ХХІ століття: сучасний стан та перспективи розвитку (до 60-річчя проф. В. М. Репецького) / М. М. Микієвич, М. В. Буроменський, В. В. Гутник та ін.; за ред. проф. М. М. Микієвича*. Львів: ЛА «Піраміда», 2013. 320 с.
26. *Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини: посіб. для підгот. до зовніш. незалеж. оцінювання; за заг. ред. Т. Л. Сироїд*. Харків: Бровін О. В., 2018. 290 с.
27. *Міжнародний і національний захист прав людини та права біженців: навч. посіб.; за ред. М. В. Буроменського*. Харків, 2004. 198 с.
28. Нешатаєва Т. Н. *Международные организации и право*. М.: Дело, 1998. 272 с.
29. Ноговіцина Ю. О. *Міжнародно-правові аспекти правонаступництва України / Ю. О. Ноговіцина*. – К.: Промені, 2006. – 352 с.
30. Нуруллаєв І. С. О. *Міжнародно-правове співробітництво в системі Ради Європи у боротьбі з корупцією / І. С. О. Нуруллаєв*. – К.: Алерта, 2009. – 160 с.

- 31.Оппенгейм Л. Международное право: в 2 т.: [пер. с 6-го англ. изд.]; под ред. и с предисл. С. Б. Крылова ; доп. Г. Лаутерпахтом. Москва: Госиздат иностр. лит., 1948. Т. 1, полутом 1: Мир. 407 с.
- 32.Перевезенцев О. Ю. Міжнародно-правове регулювання інституту правонаступництва держав щодо міжнародних договорів. К.: Знання, 2007. 262 с.
- 33.Репецький В. М. Дипломатичне і консульське право: підручник. Львів : Більбос, 2002. 352 с.
- 34.Ржевська В. С. Право держави на самооборону і міжнародна безпека. Київ: Проміні, 2005. 254 с.
35. Сорокун В. М. Міжнародно-правовий захист права на свободу совісті та віросповідання. Харків: Константа, 2010. 252 с.
- 36.Стешенко В. М. Правовий захист прав дітей та підлітків і безпечний інформаційний простір: навчальний посібник. 2-ге вид., змінене. Харків: Право, 2019. 392 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/06/Посіб_Правадитини_Стешенко_2019.pdf
- 37.Талалаев А. Н. Право международных договоров (договоры с участием международных организаций) . М.: Междунар. отношения, 1989. 272 с.
- 38.Тарасов О. В. Зі спадщини харківської школи міжнародного права (Фрагменти рукопису Т. Ф. Степанова «Право Народів і Дипломатія» 1844 р.). Харків: Оберіг, 2016. 40 с.
- 39.Теліпко В. Е., Овчаренко А. С. Міжнародне публічне право: навч. посіб.; за заг. ред. В. Е. Теліпко. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 608 с.
40. Теорія та практика застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: компендіум / [О. В. Сердюк, Ю. В. Щокін, І. В. Яковюк та ін.]; за заг. ред. О. В. Сердюка, І. В. Яковюка. 2-ге вид., допов. Харків: Право, 2019. 404 с.
- 41.Фердросс А. Международное право: пер. с нем.; под ред. Г. И. Тункина. Москва: Иностран. лит., 1959. 652 с.
42. Хайд Ч. Международное право, его понимание и применение США: в 6 т.: пер. с англ.; под ред. В. Н. Дурденевского. Москва: Изд-во иностр. лит., 1950. Т. 1. 524 с.
- 43.Шевчук С. В. Судовий захист прав людини: Практика Європейського суду з прав людини у контексті західної правової традиції. 2-ге вид., виправл. і доповн. Київ: Реферат, 2007. 848 с.
- 44.Щокін Ю. В. Міжнародно-правовий звичай: проблеми теорії і практики : монографія. Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». Харків : Право, 2012. 456 с.

7.3. Інтернет-ресурси

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/c/stru3/spi> - офіційний сайт Верховної Ради України. Міжнародні документи
<http://www.un.org/> - офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй
<http://hub.coe.int/ru/> - офіційний сайт Ради Європи
<http://www.osce.org/> - офіційний сайт Організації з безпеки і співробітництва в Європі
<http://europa.eu/> - офіційний сайт Європейського Союзу
<http://www.nato.int/> - офіційний сайт Організації Північноатлантичного договору
<https://minjust.gov.ua/acquis-communautaire> - акти *acquis* ЄС, перекладені на українську мову
<https://pulse.eu-ua.org> – прогрес виконання Угоди про асоціацію
<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html> - пошукова система нормативних актів ЄС

7.4. СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри права Європейського Союзу. URL:

http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=623:kafedra-prava-yevropeiskoho-soiuzu&Itemid=151

7.5. Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни

Відкритий доступ до он-лайн ресурсів Oxford University Press, до Інформаційно-правових систем ЛІГА:ЗАКОН (Система ГРАНД та Система аналізу судових рішень VERDICTUM).

Доступ можливий у залі правової інформації Навчально-бібліотечного комплексу (вул. Пушкінська 84-А, 3 поверх).